УДК378.147:004.032.6:37.011.3-051:78

Гаврілова Людмила Гаврилівна
доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри теорії і практики початкової освіти
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», м. Слов'янськ, Україна
lusjamuz64@gmail.com

СПЕЦИФІКА РОЗРОБЛЕННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ КУРСІВ З МУЗИЧНО-ІСТОРИЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Анотація. Стаття присвячена актуальній проблемі сучасної мистецької освіти – впровадженню форм і методів дистанційної освіти у професійну підготовку майбутніх учителів музики. Запропоновано досвід проектування й розроблення дистанційного курсу «Історія музичного мистецтва України», створеного для майбутніх музикантів-педагогів, його структура і змістове наповнення, завдання курсу та очікувані результати навчання. Визначені етапи проектування курсу. Проаналізовано специфіку використання комп'ютерних технологій у дистанційному курсі з історії музичного мистецтва, зокрема, інтенсивне залучення засобів мультимедіа до всіх видів навчальної діяльності та ресурсів дистанційного курсу, специфічні форми контролю музичних знань та методи дистанційного навчання.

Ключові слова: дистанційна освіта; дистанційний курс; історія музичного мистецтва; майбутні вчителі музики; методи дистанційного навчання.

1. ВСТУП

Постановка проблеми. Однією з характерних особливостей сучасної мистецької освіти є її оновлення відповідно до вимог єдиного інформаційного простору, що наразі активно формується в межах університетського інформаційно-комунікаційного освітнього середовища. Типовим явищем навчання мистецтва стає розроблення й активне впровадження електронних освітніх ресурсів, використання інформаційно-довідкових мультимедійних джерел, електронних підручників і посібників, навчально-методичних програмних засобів тощо.

Поступово до мистецької освіти залучаються й засоби дистанційного навчання, для опанування майбутніми вчителями музики в школі історико-теоретичних та методичних мистецьких дисциплін розробляються дистанційні курси. Пошук нових форм і методів викладання різних видів мистецтва, ефективних в умовах дистанційної освіти, є актуальним напрямом сучасної мистецької педагогіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дистанційна освіта в Україні має вагоме нормативно-правове підгрунтя, зокрема в Законі України «Про вищу освіту» (2014 р.) серед вишівських форм навчання виокремлено дистанційну. Попри це, зміст понять «дистанційне навчання» і «дистанційна форма навчання» розтлумачений у «Положенні про дистанційне навчання», затвердженому Наказом МОН України (2013 р.). Тобто згідно з державними документами дистанційна освіта (ДО) є повноцінною формою навчання, реалізованою з допомогою технологій дистанційного навчання.

Різні аспекти дистанційного навчання вивчають українські науковці В. Биков, Н. Жевакіна, В. Кухаренко, М. Лещенко, В. Олійник, О. Рибалко, Н. Сиротенко, О. Спірін, П. Стефаненко, А. Яцишин та ін., російські вчені А. Андрєєв, Є. Полат, І. Роберт, В. Солдаткін, А. Хуторській, американські та європейські дослідники Ч. Ведемеєр (C. Wedemeyer), Р. Деллінг (R. Dellinh), Б. Холмберг (B. Kholmberh),

© Л. Г. Гаврілова, 2017.

О. Петерсон (O.Peterson), Е. Розетт (A. Rossett), Р. ВоганФразе (R. VaughanFrazze), Р. Шанк (R. Schank)та ін.

Близьким до нашого розуміння є визначення дистанційного навчання (ДН) В. Кухаренком та ін. [1], які наразі розглядають його як форму організації й реалізації навчально-виховного процесу, за якою учасники здійснюють навчальну взаємодію принципово й переважно екстериторіально. Залежно від характеру організації навчальних комунікацій між учасниками навчально-виховного процесу й організаторами освіти і способу побудови комунікаційного каналу навчального середовища науковці виокремлюють традиційне ДН (заочну форму навчання) й електронне ДН (е-дистанційну форму навчання) [1, 9].

Цілком погоджуючись із В. Кухаренком, вважаємо основною формою реалізації дистанційного навчання дистанційний курс (ДК) як спроектовану викладачем навчальну діяльність для засвоєння структурованої інформації, як відтворення традиційного навчального процесу засобами ІКТ (спілкування, співробітництво, співтворчість, самостійна робота тощо) [2, с. 53].

Важливим чинником успішного впровадження будь-якого дистанційного курсу є ефективний зворотній зв’язок викладачів зі студентами. Ф. Четвінд, К. Доббін (F. Chetwynd, C. Dobbyn) та інші дослідники вказують на його позитивні наслідки, серед яких досягнення цілей навчання, розвиток самооцінки в процесі навчання, позитивна мотивація, заохочення вчителів і студентів до діалогу в процесі навчання та ін. [3, с. 69]. Тож організація ефективного зворотного зв’язку стає одним із ключових завдань під час проектування дистанційного курсу.

Зважаючи на значну кількість наукових розвідок щодо проектування, розроблення, упровадження дистанційних курсів, їх забезпечення електронними навчальними ресурсами, у сучасній науці практично відсутні дослідження цих процесів у галузі мистецької освіти. Відомо, що в навчальних середовищах факультетів мистецтв та мистецьких вишів України створені окремі дистанційні курси з музичного, образотворчого, хореографічного мистецтва (приміром, ДК «Історія музики», «Основи музичної композиції в хореографії», «Актуальні проблеми сучасного музичного виконавства», «Сучасна українська музика» пропонуються студентам Національної академії керівних кадрів культури й мистецтв; дистанційні курси «Поліфонія», «Постановка голосу», «Методика музичного виховання» та деякі інші впроваджуються в професійну підготовку майбутніх учителів музики НПУ імені М. П. Драгоманова). Проте, наукове осмислення процесу застосування елементів дистанційного навчання або створення дистанційних курсів із дисциплін мистецької освітньої галузі наразі лише розпочинається. Оприлюднений досвід Л. Гаврілової використання форм і методів дистанційного навчання в мистецькій підготовці майбутніх учителів початкових класів [4] на прикладі дистанційного курсу «Мультимедійні технології в мистецькій освіті», авторкою проаналізовано особливості створення електронних освітніх ресурсів, мультимедійних підручників і посібників з історії музичного мистецтва та їх системне залучення до е-навчання майбутніх учителів музики (Л. Гаврілова [5]). Деякі узагальнення щодо перспектив упровадження дистанційних курсів з музикознавства у навчальний процес НАКККІМ зроблено О. Афоніною [6].

Мета статті. Пропонуємо власний досвід проектування й розроблення дистанційного курсу «Історія музичного мистецтва України» (режим доступу: http://ddpu.edu.ua:9090/moodle/course/view.php?id=44), створеного для майбутніх учителів музики, здобувачів ступеня вищої освіти «магістр» педагогічних університетів. Висвітлення специфіки використання комп’ютерних технологій у дистанційних курсах із музично-історичних дисциплін становить мету цієї статті.

2. МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Під час дослідження теоретичних аспектів сучасного дистанційного навчання і практичного впровадження дистанційного курсу «Історія музичного мистецтва України» в професійну підготовку майбутніх учителів музики ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» було використано загально логічні методи і прийоми пізнання: аналіз, синтез, порівняння, узагальнення для вивчення офіційно-нормативних документів, наукової літератури з окресленої проблеми, для порівняння позицій учених щодо змісту понять «дистанційна освіта», «дистанційне навчання», для визначення етапів проектування дистанційного курсу; систематизація й узагальнення власного досвіду розроблення і впровадження дистанційного курсу з дисциплін музично-історичного змісту.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

3.1. Огляд дистанційного курсу «Історія музичного мистецтва України»

Зазначимо, що курс «Історія музичного мистецтва України» вивчається майбутніми вчителями музики у ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» (м. Слов'янськ) у 9-му семестрі й завершується екзаменом, на вивчення навчальної дисципліни відводиться 4 кредити ECTS (54 аудиторних години). Курс висвітлює закономірності розвитку української музичної культури від найдавніших часів до сьогодення, включно з музикою давніх слов'ян та українською церковною музикою, як першою формою професійної музичної творчості; розквіт української хорової музики XVII–XVIII століть – «золотої доби» української музичної культури; формування української музичної класики у творчості М. Лисенка та його послідовників; досягнення української музики XX ст. і творчість українських композиторів для дітей.

Дистанційний курс «Історія музичного мистецтва України» органічно входить до професійної підготовки майбутніх учителів музики. Його включення до навчального процесу професійного розвитку майбутніх педагогів-музикантів демонструє реалізацію принципів змішаного навчання, яке, за влучним висловом В. Кухаренка, дозволяє скористатися гнучкістю і зручністю дистанційного курсу та перевагами традиційного класу [2].

Курс спроектований за відомою моделлю розробки педагогічного сценарію навчального курсу для електронного середовища навчання ADDIE, яка складається з п'яти етапів:

- ✓ аналіз (змісту, навчального середовища, визначення предмету, можливостей програмного забезпечення та апаратних засобів);
- ✓ власне проектування (визначення очікуваних результатів навчання, методів навчання та способу оцінювання, деталізація змісту з точки зору тем);
- ✓ розроблення (підготовка всіх навчальних матеріалів, вправ, завдань, тем проектів та ін., планування організації курсу та його завантаження в систему управління навчанням);
- ✓ упровадження (проведення навчання, організація взаємодії зі студентами);
- ✓ оцінювання (визначення, чи досягнуті навчальні цілі, чи потрібно коригування змісту й методів навчання) [7].

На основі наведеного проектування курсу створено його сила бус – докладна інформація про курс оформлена у вигляді його програми, що визначає мету дистанційного курсу, його завдання та очікувані результати, Попри це, із силабусу

студенти отримують загальне уявлення про навчальні матеріали, форми й методи навчання, контроль і критерії оцінювання. Зазначається, що «Історія музичного мистецтва України» пропонується майбутнім музикантам-педагогам для опанування вітчизняної музичної культури в єдності народної та професійної творчості в контексті світового музичного мистецтва. Заглиблюючись у зміст курсу, майбутні вчителі музики вчаться розрізняти на слух музично-стильові риси творів вітчизняних авторів, аналізувати твори шкільного педагогічного репертуару в історико-стильовому аспекті, застосовувати знання вітчизняної музичної культури в подальшій роботі в школі, що забезпечує розвиток їхньої професійної компетентності, загально-культурної ерудиції, естетичного смаку та ціннісних орієнтацій.

Серед завдань курсу:

- ✓ вивчення естетико-художніх закономірностей розвитку української музичної культури в контексті загального культурно-історичного процесу;
- ✓ визначення художніх принципів та основних етапів розвитку української музичної культури;
- ✓ усвідомлення особливостей і жанрово-стильової специфіки вітчизняної музики;
- ✓ відпрацювання навичок художньо-педагогічного аналізу творів української музики різних жанрів і творів для дитячої аудиторії.

Очікувані результати навчання подані нижче.

1. Професійні музично-історичні знання в галузі вітчизняної музичної культури, серед яких:

- ✓ джерела української музичної культури, особливості музики давніх слов'ян та української церковної музики;
- ✓ жанри української хорової музики XVII–XVIII століть (кант, партесний спів, хоровий концерт у творчості М. Березовського, Д. Бортнянського, А. Веделя);
- ✓ етапи розвитку музичної культури Західної України від середини XIX століття, творчість представників «перемишльської школи»;
- ✓ особливості формування української музичної класики у творчості М. Лисенка та його послідовників М. Леонтовича, К. Стеценка, Я. Степового;
- ✓ досягнення української музики XX ст., зокрема, творчі пошуки Б. Лятошинського, Л. Ревуцького, В. Косенка, С. Людкевича;
- ✓ особливості розвитку музичної культури кінця XX – початку XXI століть, творчість В. Сильвестрова, М. Скорика, Є. Станковича, Л. Дичко, Л. Грабовського;
- ✓ етапи розвитку української духовної музики від найдавніших часів до сьогодення;
- ✓ творчість українських композиторів для дітей.

2. Сформовані професійно-педагогічні й музикознавчі вміння й навички:

- ✓ розрізнення на слух музичних творів українських композиторів (диференціація стилів різних епох та авторів, музичного тематизму окремих творів, відповідно до програмних вимог);
- ✓ музикознавчий аналіз творів української музики в історико-стильовому аспекті, визначення місця кожного твору у творчості композитора і в загальній картині розвитку вітчизняної музичної культури;
- ✓ застосування методу аналізу-інтерпретації творів шкільного педагогічного репертуару, що забезпечує успішність подальшої професійної діяльності.

3. Сформована ІК-компетентність та інформаційна грамотність:

- ✓ поглиблення загальнотеоретичних і методичних знань з використання технологій мультимедіа на предметах освітньої галузі «Мистецтво» в загальноосвітній школі;

- ✓ озброєння майбутніх учителів знаннями про закономірності побудови мультимедійної підтримки уроків мистецького циклу, формування вмінь використовувати мультимедійне програмне забезпечення для створення власних мультимедійних навчальних ресурсів;
- ✓ вдосконалення навичок пошуку та відбору інформаційних даних у глобальній мережі Інтернет, уміння активно працювати в інформаційно-комунікаційному педагогічному середовищі.

Зміст курсу «Історії музичного мистецтва України» структурований у три модулі, сім тем:

Модуль 1. Шляхи розвитку української музики від найдавніших часів до середини XIX століття.

Тема 1. Джерела української музичної культури. Українська народнопісенна творчість. Формування української церковної музики.

Тема 2. Українська музична культура XVI– XVIII століть. Оновлення жанрової палітри. Формування вітчизняної композиторської школи.

Модуль 2. Українська музична класика

Тема 3. Історичні та соціальні умови розвитку музичної культури України другої половини XIX століття. М. Лисенко.

Тема 4. Творчість українських композиторів початку XX ст. К. Стеценка, М. Леонтовича, Я. Степового.

Модуль 3. Розвиток української музики в XX столітті: традиції та новації. Українські композитори – дітям.

Тема 5. Розвиток української музичної культури 1917–1945 рр.

Тема 6. Творча діяльність корифеїв української музики середини XX ст. Л. Ревуцького та Б. Лятошинського.

Тема 7. Музична культура України післявоєнної доби: тенденції, жанри.

Складниками дистанційного курсу «Історія музичного мистецтва України» є інформаційна, практична частини, контроль й оцінювання.

Інформаційна частина має на меті надання студентам необхідної науково-методичної інформації для успішної роботи в електронному навчальному середовищі, а також забезпечення відповідним обсягом теоретичних музично-історичних даних.

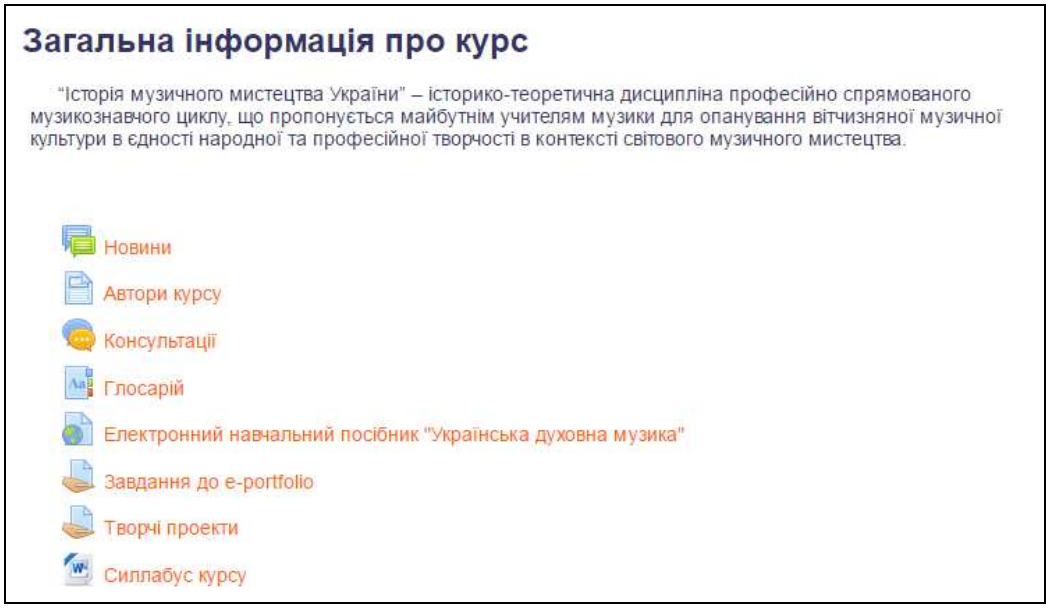

Рис. 1. Фрагмент вікна дистанційного курсу «Історія музичного мистецтва України»

Робота з курсом починається з інформаційного блоку «Загальна інформація про курс» (див. рис. 1). У цьому блоці містяться силабус курсу з визначеним календарним планом, структурою курсу, формами контролю і критеріями оцінювання навчальної діяльності, відомостями про друковані та інші інформаційні ресурси з курсу, про програмне забезпечення. Пропонується глосарій, який вміщує ключові поняття й терміни історії музичного мистецтва України, а також електронний навчальний посібник «Українська духовна музика» (режим доступу: http://ukrspiritmuz.net.ua/) як додатковий матеріал для опанування курсу.

Інформаційна частина курсу вміщує текстові матеріали лекцій, мультимедійні презентації, які унаочнюють історико-теоретичні відомості схемами, таблицями, а також мультимедійним контентом (аудіо-, відео-фрагментами, фотоматеріалами, репродукціями творів образотворчого мистецтва та ін.). Лекції відповідно до вимог, що висуваються до сучасних он-лайн курсів [8; 9], презентують теоретичні відомості в стислій формі. Майбутні учителі музики отримують також додаткові джерела інформації (зібрані в окремі теки біографії композиторів, оперні лібрето, нотні матеріали, списки рекомендованої літератури та Інтернет-джерел), їм відкрито доступ до музичних творів для слухання, зібраних на Google-диску.

Практична частина дистанційного курсу «Історія музичного мистецтва України» спрямована на формування умінь і навичок слухання музики, здійснення музично-аналітичної діяльності, розвитку креативного музичного мислення. Для майбутніх фахівців розроблено завдання для самостійної роботи, які потребують застосування ресурсів мережі Інтернет, добору мультимедійного контенту, його опрацювання у відповідних програмах та оформлення у вигляді мультимедійної презентації, таблиці, плакату, візуалізації музики тощо. Усі завдання збираються кожним студентом в e-portfolio. Серед завдань:

- користуючись підручниками з історії української музики (список рекомендованої літератури додається) та ресурсами мережі Інтернет, скласти творчий портрет композитора, визначити основні етапи творчого шляху та їх значення для формування художньо-естетичних принципів автора, вказати найважливіші дати його творчої діяльності та основні жанри творчості; проект оформити у вигляді мультимедійної презентації або інтерактивного плакату;
- презентувати один із творів українських композиторів за власним сценарієм (список рекомендованих творів додається), використовуючи мультимедійний контент (аудіо- та відео-фрагменти музики, ілюстрації, фотоматеріали, репродукції, фрагменти кінофільмів тощо), який слід підготувати, зберігаючи цілісність музичного тематизму; проект оформити у вигляді презентації, інтерактивного плакату, відеофільму (AVI).

Контроль й оцінювання музично-історичних знань і музично-слухових навичок, набутих під час опанування дистанційного курсу «Історія музичного мистецтва України» відбувається у формі тестування (навчальне середовище MOODLE надає можливість ефективно перевірити знання теоретичного матеріалу, а також опанування музичних творів українських композиторів на слух з допомогою тестових завдань різного типу, розроблених у модулі «Тест») з моментальним отриманням результатів тестування.

3.2. Специфіка використання комп'ютерних технологій у дистанційному курсі з історії музичного мистецтва

Застосування дистанційного курсу «Історія музичного мистецтва України» в системі професійної підготовки майбутніх учителів музики ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» дозволило визначити особливості його

проектування, розроблення й застосування, які враховують специфіку музично-історичних дисциплін вищої школи.

Інтенсивне залучення засобів мультимедіа до всіх видів навчальної діяльності та ресурсів дистанційного курсу .Зазначимо, що широке впровадження мультимедійних засобів під час вивчення музично-історичних курсів, зокрема історії української музики, не є випадковим чинником. Саме ці дисципліни є багатопрофільними курсами інтегрованого плану, оскільки включають різні аспекти музичної культури, серед яких систематизація музичних форм у їх історичному розвитку, інструментознавство, музичне виконавство, власне музична література (біографії композиторів, інформація про окремі твори), музична палеографія тощо. Попри це, історія музики завжди потребує використання міждисциплінарних зв'язків із предметами загальноосвітнього циклу (історією, літературою, культурологією), музично-теоретичними дисциплінами (аналізом музичних творів, теорією музики, гармонією та ін.), різними видами мистецтва (живописом, театром, кіно, хореографією тощо). Музично-історичні дисципліни розглядають також питання побутування музики в контексті культури, проблеми музичної естетики, розвитку художніх напрямів і творчих шкіл, різні аспекти впливу композиторської творчості на духовне життя суспільства.

Історія музики, у такий спосіб, серед гуманітарних дисциплін є одним із найбільш різнопланових і багатоскладних курсів, який включає значний обсяг інформації, у тому числі візуальної і звукової. Об'єднати різні складники в рамках одного дистанційного курсу, залишивши його при цьому відкритим для інновацій, дають можливість засоби мультимедіа. Саме під час вивчення історії музичного мистецтва доцільно синтезувати вербальну, візуальну, звукову та графічну інформацію, поєднувати абстрактно-логічні та предметно-образні форми наочності, підвищувати мотивацію навчання внаслідок єдності емоційності й образності мультимедійної форми викладу навчального матеріалу. Мультимедійні засоби навчання, широко використані в дистанційному курсі «Історії музичного мистецтва України» в цьому сенсі мають значні переваги, порівнюючи із традиційними засобами.

Навчальне середовище MOODLE надає можливості вводити мультимедійний контент майже в усі види діяльності та ресурси дистанційного курсу. Наведемо приклади:

– лекційний матеріал, побудований у вигляді «уроку», наповнено візуальними даними (репродукціями творів образотворчого мистецтва, портретами діячів музичного мистецтва, фотоматеріалами та ін.) та аудіо-фрагментами музичних творів;

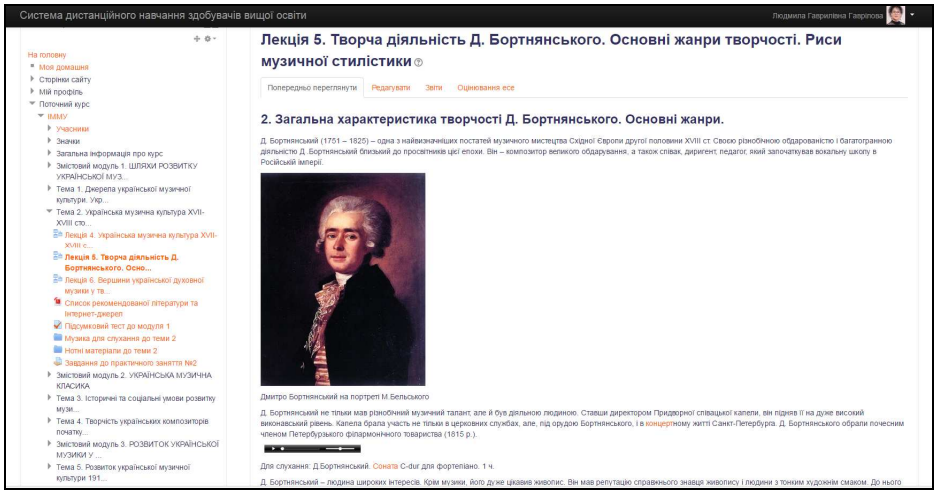

Рис. 2. Лекція-урок із мультимедійним контентом

– для унаочнення історико-теоретичних положень лекційного курсу розроблено презентації до кожної теми (MSPowerPoint), а також інтерактивні плакати до деяких тем курсу (з допомогою веб-сервісів Glogster, Padlet) з широким використанням мультимедійного контенту (плакати розташовані у вільному доступі https://padlet.com/lusjamuz64/as86d9vlzw9x, http://edu.glogster.com/glog/glog-from-ua-dec-12-2015/2e2h8ld42e2);

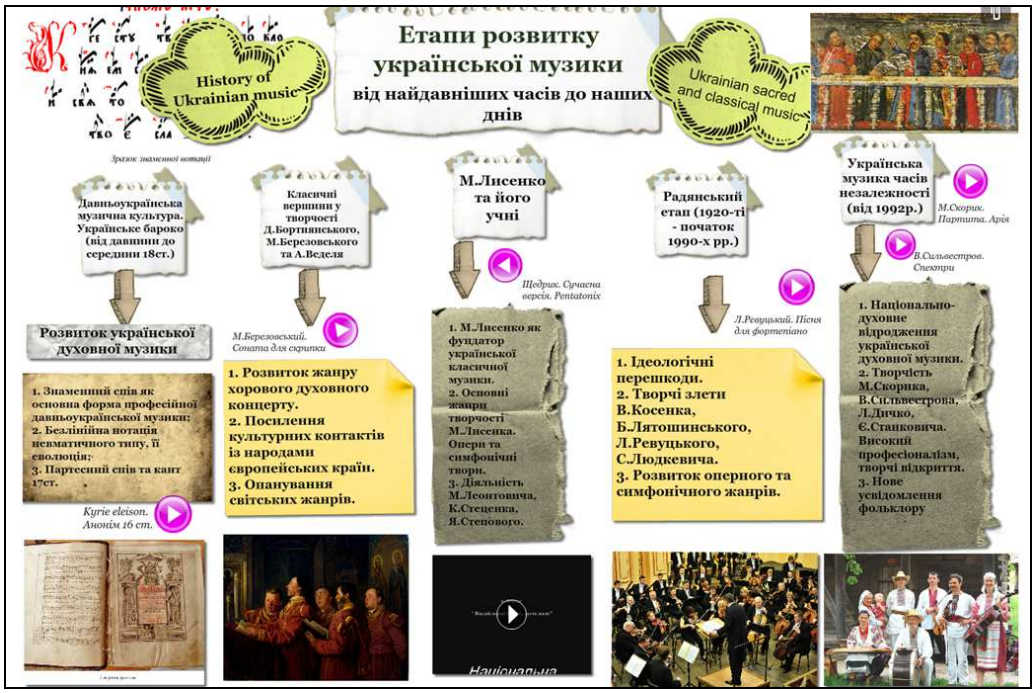

Рис. 3. Інтерактивний плакат до теми «Вступ до історії української музики, її періодизація»

– засоби мультимедіа включено й до окремих тестових завдань, переважно це завдання на множинний вибір.

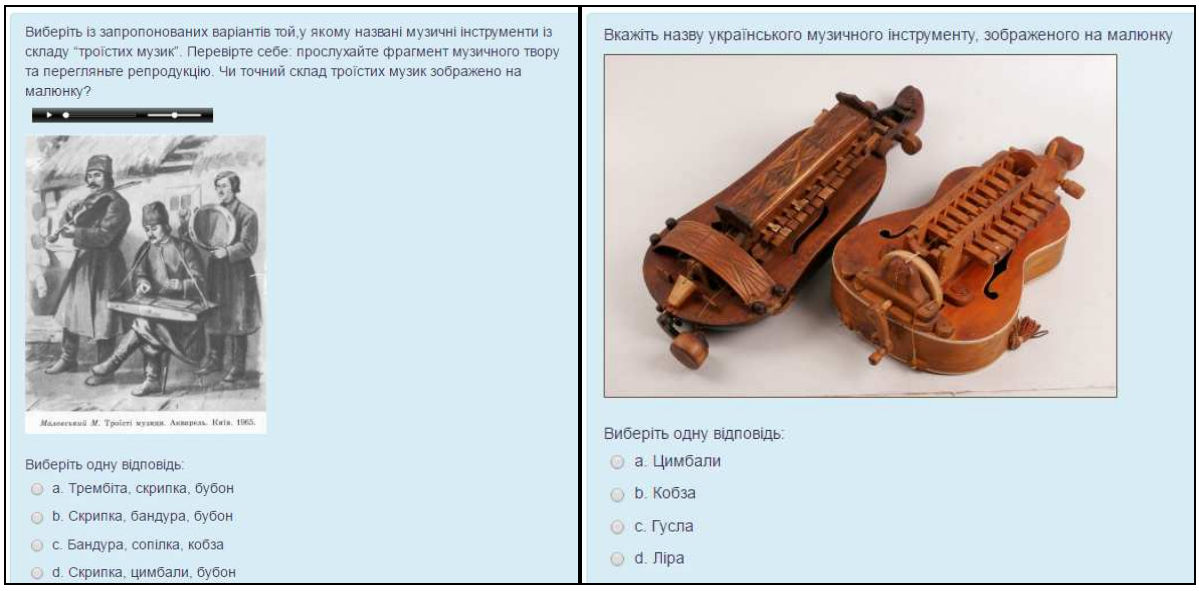

Рис. 4. Тестові завдання із залученням мультимедійного контенту

Мультимедійний контент студентам пропонується залучати й до завдань із самостійної роботи, зокрема проектів зі створення творчих портретів композиторів, аналітичних етюдів – інтерпретацій творів українських авторів зі шкільного педагогічного репертуару, мультимедійних хронологічних таблиць та ін., які збираються у e-portfolio кожного здобувача вищої освіти. Реалізація завдань забезпечується урахуванням можливостей навчального середовища MOODLE і використанням сучасних інтернет-ресурсів.

Специфічне проведення контролю знань й умінь, набутих під час вивчення курсу «Історії музичного мистецтва України». Як відомо, опанування музично-історичних дисциплін спрямовано на набуття професійно зорієнтованих музичних знань, які, з одного боку, сприяють формуванню цілісного уявлення про музичне мистецтво, його соціальну природу, функції й місце в суспільному житті, естетичні норми і критерії музичної культури, з іншого, – допомагають сприйняттю конкретних музичних здобутків, а саме: закономірностей розвитку мистецтва музики, особливостей його інтонаційної мови, структурованості форми, жанрово-стильових різновидів, засобів художньо-образної виразності. У першому випадку йдеться про ключові музичні знання, у другому – про специфіковані.

Для того щоби перевірити сформованість ключових знань, набутих під час вивчення дистанційного курсу з історії музичного мистецтва, достатньо провести звичайне тестування у навчальному середовищі MOODLE з використанням тестових завдань різних типів.

Перевірка специфікованих музичних знань, а також сформованості особливих умінь сприйняття музики, розвиненості навичок слухання музики, розпізнавання музичних творів на слух вимагає проведення музичної вікторини (впізнавання творів із визначенням їх авторів, частини або конкретної теми великого твору).

Вікторини розроблено з використанням можливостей модуля «Тест» навчального середовища MOODLE у двох варіантах:

– завдання закритої форми (прослухати музичний фрагмент і вибрати правильну відповідь серед запропонованих);

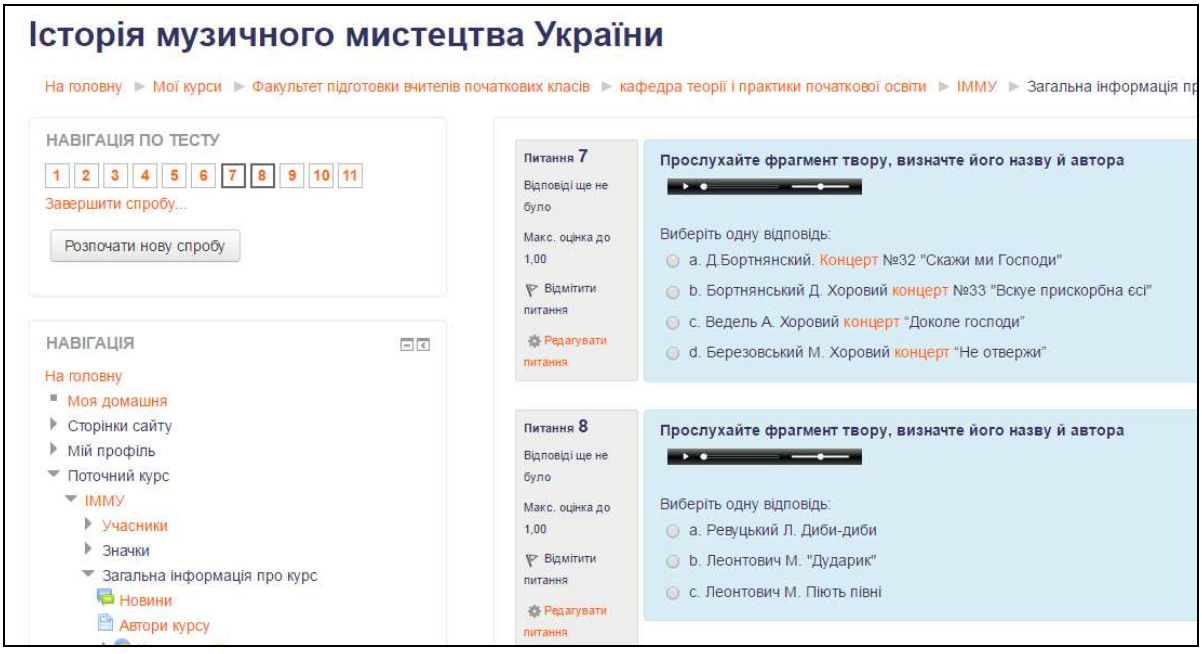

Рис. 5. Музична вікторина – тестування в середовищі MOODLE

– завдання відкритої форми (питання типу «есе»: після слухання фрагменту музичного твору слід вписати відповідь у відведене місце, вказавши автора, точну назву твору та розділ, акт опери, частину симфонії, партію чи тему тощо).

Використання в ДК «Історія музичного мистецтва України» методів дистанційного навчання, специфічних для музично-історичних дисциплін. Серед них:

– метод створення історико-культурного контексту з використанням комп'ютерних технологій, який передбачає так зване контекстне вивчення музики, своєрідний «вихід» за межі музичного мистецтва: засоби мультимедіа (слайд-шоу, візуальні, аудіо- та відеоматеріали), дозволяють поглибити усвідомлення того чи іншого музичного явища внаслідок візуального ознайомлення з історичними та культурними цінностями того часу, призводять до інтеріоризації знань, переведенню змісту художніх явищ в особистісно значущі, виявляють багатоваріантність смислових інтерпретацій культурного контексту; формою реалізації цього методу є мультимедійні презентації, інтерактивні плакати;

– методи синхронічного та діахронічного аналізу творів, пов'язані з музично-аналітичною діяльністю майбутніх педагогів-музикантів. Синхронічний аналіз передбачає занурення в художні стилі епохи для усвідомлення стилю конкретного музичного твору, діахронічний аналіз музичного твору виводить за межі конкретних художніх стилів, вимагає залучення «міжхудожніх асоціацій» і досвіду спілкування з іншими мистецтвами, що уможливлюють комп'ютерні технології, зокрема мультимедіа; практичну реалізацію цього методу найкраще забезпечує технологія інтерактивного плакату;

– метод візуалізації музичних творів як різновид методу синестезії із залученням інструментальних творів зі шкільної програми з музики, переважно програмного змісту. Явище синестезії є типовим для сприймання мистецтва, оскільки внаслідок взаємовпливу візуальних, слухових та інших образів мистецтва виникають міжсенсорні асоціації, які зумовлюються інтегративною природою конкретно-чуттєвого осягнення їх художнього смислу. Метод візуалізації музичних творів, побудований на точному візуальному відтворенні власних емоцій, відчуттів, візуальних образів, які виникають під час слухання певного музичного твору, завдяки розвитку комп'ютерних технологій реалізується у вигляді слайд-шоу, відео-фільму тощо.

5. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Упровадження дистанційного курсу «Історія музичного мистецтва України» в систему професійної підготовки майбутніх учителів музики ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» дозволило зробити деякі узагальнення.

1. Використання описаного курсу в професійній підготовці майбутніх учителів музики фактично демонструє модель змішаного навчання, яке поєднує форми й методи дистанційного і традиційного навчання. Опанування дистанційного курсу «Історії музичного мистецтва» не виключає аудиторних занять, наприклад, студенти можуть відвідувати лекційні заняття або консультуватися з викладачем у безпосередньому спілкуванні. Як результат цього навчання стає гнучким, дозволяє враховувати індивідуальні освітні потреби студентів, індивідуальний темп освоєння ними навчального матеріалу.

2. Викладач починає виконувати обов'язки тьютора, який не лише готує електронний контент курсу, а працює в он-лайн середовищі, налагоджує й підтримує зворотній зв'язок зі студентами в процесі навчання, супроводжує і спрямовує їхнє навчання.

3. Упровадження дистанційних курсів у професійну підготовку майбутніх учителів музики має перспективи подальшого наукового пошуку, які вбачаємо, передусім, у залученні нових форм і методів дистанційного навчання. Серед них: скрайбінг як сучасна форма візуалізації навчального матеріалу, інтелектуальні мапи та комікси як різновиди сучасної навчальної інфографіки та ін. Дистанційне навчання майбутніх музикантів-педагогів успішно реалізовуватиметься не лише в історико-музикознавчих, а й у музично-теоретичних курсах «Аналізу музичних творів», «Поліфонії», «Теорії музики й сольфеджіо» тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Технології розробки дистанційного курсу: навчальний посібник / [Биков В. Ю., Кухаренко В. М., Сиротенко Н. Г., Рибалко О. В., Богачков Ю. М.]; за ред. В. Ю. Бикова та В. М. Кухаренка. – К. : Міленіум, 2008. – 324 с.
2. Кухаренко В. М. Системний підхід до змішаного навчання / В. М. Кухаренко // Інформаційні технології в освіті. – 2015. – № 24. – С. 53–67. DOI:10.14308/ite000568.
3. Chetwynd, F., Dobbyn, C. (2011). Assessment, feedback and marking guides in distance education [online]. Open Learning: The Journal of Open, Distance and e-Learning. Vol. 26:1, 67–78. Available froms: http://dx.doi.org/10.1080/02680513.2011.538565.
4. Гаврілова Л. Г. Використання форм і методів дистанційного навчання у мистецькій підготовці майбутніх учителів початкових класів / Л. Г. Гаврілова // Актуальні питання мистецької педагогіки : зб. наук. праць / гол. ред. І. М. Шоробура. – Хмельницький : ТОВ Поліграфіст, 2016. – Вип. 5. – С. 15–21.
5. Гаврілова Л. Г. Система формування професійної компетентності майбутніх учителів музики засобами мультимедійних технологій : автореф. дис… доктора пед. наук: 13.00.04 / Л. Г. Гаврілова; НПУ імені М. П. Драгоманова. – К., 2015. – 42 с.
6. Афоніна О. С. Перспективи впровадження дистанційних курсів з музикознавства у навчальний процес Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв / О. С. Афоніна // Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв. Вип. 4. – К. : Міленіум, 2012. – С. 85–88.
7. Simonson, M., Smaldino, S., Albright, M. &Zvacek, S. (2003). Teaching and learning at a distance: foundations of distance education, (2nd Ed.). Upper Saddle River, NJ: Merrill Prentice Hall.
8. Arends, R. I. (2012). Learning toTeach (9th edition.). NewYork, Mc-GrawHill.
9. YuanLi, Powell, S. (2013). MOOCs and Open Education: Implications for Higher Education [online]. Access: http://publications.cetis.ac.uk/2013/667.

Матеріал надійшов до редакції 04.03.2017 р.

СПЕЦИФИКА РАЗРАБОТКИ ДИСТАНЦИОННЫХ КУРСОВ ПО МУЗЫКАЛЬНО-ИСТОРИЧЕСКИМ ДИСЦИПЛИНАМ

Гаврилова Людмила Гавриловна
доктор педагогических наук, доцент, заведующая кафедры теории и практики начального образования ГВУЗ «Донбасский государственный педагогический университет», г. Славянск, Украина
lusjamuz64@gmail.com

Аннотация. Статья посвящена актуальной проблеме современного художественного образования – внедрению форм и методов дистанционного образования в профессиональную подготовку будущих учителей музыки. Предложен авторский опыт проектирования и разработки дистанционного курса «История музыкального искусства Украины», созданного для будущих музыкантов-педагогов, описана его структура и содержание, задачи курса и ожидаемые результаты обучения. Определены основные этапы проектирования курса. Проанализирована специфика использования компьютерных технологий в дистанционном музыкально-историческом курсе, в частности, интенсивное привлечение средств мультимедиа ко всем видам учебной деятельности и ресурсам дистанционного курса, описаны формы контроля знаний и умений, приобретенных при

изучении курса «Истории музыкального искусства Украины», а также специфические методы дистанционного обучения.

Ключевые слова: дистанционное образование; дистанционный курс, история музыкального искусства; будущие учителя музыки; методы дистанционного обучения.

SPECIFICS OF THE DEVELOPMENT OF DISTANCE COURSES FOR MUSICAL-HISTORICAL DISCIPLINES

Lyudmyla G. Gavrilova
Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of Primary Education Theory and Practice Department
SHEE «Donbas State Pedagogical University», Sloviansk, Ukraine
lusjamuz64@gmail.com

Abstract. This article is devoted to the actual problem of modern art education – the implementation of the distance education forms and methods in future music teachers training. An experience of designing and developing of the distance course «History of Ukraine musical art», which was created for future music teachers, is described. The author provides a description of the structure and semantic content, course objectives and expected learning outcomes. The stages of the course designing are defined. The specifics of computer technologies in distance course on the history of music are analyzed. There are examined the following factors: the intensive involvement of the multimedia to all types of learning activities and distance course's resources, the use of specific control forms of musical knowledge and skills, and specific methods of distance learning.

Keywords: distance education; distance learning course; history of music; future music teachers; distance learning methods.

REFERENCES (TRANSLATEDANDTRANSLITERATED)

1. Bykov, V. Yu., Kukharenko, V. M., Syrotenko, N. H., Rybalko, O. V., Bohachkov, Yu. M. (2008). The technologies of designing the distance course. Kyiv, Milenium, 324(in Ukrainian).
2. Kukharenko, V. M.(2015). System approach to blended learning. Informatsiini tekhnolohii v osviti, #24, 53 – 67. DOI:10.14308/ite000568 (in Ukrainian).
3. Chetwynd, F., Dobbyn, C. (2011). Assessment, feedback and marking guides in distance education [online]. Open Learning: The Journal of Open, Distance and e-Learning. Vol. 26:1, 67 – 78. Available from: http://dx.doi.org/10.1080/02680513.2011.538565 (in English).
4. Gavrilova L. G. (2016). Use of the Distance Learning's Forms and Methods in the Future Primary School Teachers' Artistic Training. Aktualni pytannia mystetskoi pedahohiky :zb. nauk. prats. Khmelnytskyi, TOV Polihrafist, #5, 15 – 21 (in Ukrainian).
5. Gavrilova L. G. (2015). The system of developing professional competence of future music teachers based on multimedia technologies. A Doctor of Science thesis in the specialty 13.00.04. Kyiv, M. P. Dragomanov's national pedagogical university, 42 (in Ukrainian).
6. Afonina, O. S. (2012). Prospects for the introduction of distance learning courses in musicology in the educational process of the National Academy of Culture and Arts. Visnyk Derzhavnoia kademiikerivnykhkadriv kultury I mystetstv. Vyp. 4. Kyiv, Milenium, 85 – 88(in Ukrainian).
7. Simonson, M., Smaldino, S., Albright, M. &Zvacek, S. (2003). Teaching and learning at a distance: foundations of distance education, (2nd Ed.). Upper Saddle River, NJ: Merrill Prentice Hall (in English).
8. Arends, R. I. (2012). Learning toTeach (9th edition.). NewYork, Mc-GrawHill (in English).
9. YuanLi, Powell, S. (2013). MOOCs and Open Education: Implications for Higher Education [online]. Available from: http://publications.cetis.ac.uk/2013/667 (in English).

(cc) BY-NC-SA

This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.